

Galeria Arsenał w Białymstoku
 16 stycznia – 1 marca 2026

Sztuka dla końca świata

Fragment kolekcji Galerii Miejskiej Arsenał w Poznaniu

**Przemysław Branas, Marta Bystroń, Martyna Czech, Izabella Gustowska,
 Inside Job (Ula Lucińska, Michał Knyska), Karolina Jabłońska,
 Leszek Knaflewski, Piotr C. Kowalski, Jarosław Kozakiewicz,
 Jarosław Kozłowski, Diana Lelonek, Marysia Lewandowska,
 Tomasz Mróz, Dominika Olszowy, Radek Szlaga, Monika Sosnowska,
 Ola Winnicka, Liliana Zeic**

Kurator: Marek Wasilewski

Sztuka dla końca świata

Rewitalizowana od 2017 roku kolekcja Galerii Miejskiej Arsenał (GaMA) w Poznaniu powstaje dzięki wsparciu finansowemu miasta Poznania, grantom Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także darowiznom i depozytom. Istotną część zbiorów stanowią prace młodych artystek i artystów pozyskane w ramach programu Poznań Wspiera, uruchomionego w czasie pandemii COVID-19. Kolekcja koncentruje się przede wszystkim na lokalnych narracjach przedstawiających Poznań jako ważne miejsce praktyk artystycznych. Wiele ze znajdujących się w niej prac łączy kontekst miasta (a niekiedy samej galerii) jako przestrzeni, w której zostały stworzone, a także biograficznych związków twórców z Poznaniem, wynikających ze studiów na tutejszej uczelni artystycznej czy z odbytych tu rezydencji. Jednocześnie dzieła te są otwarte na uniwersalne odczytania. Pozostają symptomatycznym świadectwem czasu, w którym powstały.

Tytuł wystawy „Sztuka dla końca świata” sytuuje ten zbiór w relacji do coraz bardziej przebiegających się do ogólnej świadomości kryzysów. Sztuka, która powstaje tu i teraz, choć tworzona z bardzo różnych powodów, może być odczytywana jako opowieść o końcu świata rozumianego jako dotychczasowy porządek i jego niewiadomych skutkach, o mechanizmach, które wymknęły się spod kontroli, poczuciu niepokoju i rozczarowania. Pandemia, wojna, kryzys migracyjny i ekologiczny to codzienna rzeczywistość, w której zanurzona jest aktualna praktyka artystyczna. To kolekcja, której jedno z wielu możliwych odczytań dokonuje się w kontekście książek *Antropocień* Andrzeja Marca i *Mroczna ekologia* Timothy’ego Mortona¹.

We wstępie do polskiego wydania tej ostatniej Marzec zauważa, że publikacja ta wprowadza nas w trzy różne rodzaje mroku, odpowiadające kolejnym etapom świadomości ekologicznej. Pierwszy powiązany jest z melancholią, przygnębieniem, depresją, których źródłem jest destrukcyjne działanie kryzysu klimatycznego. Drugi rodzaj mroku powodowany jest przez niesamowitość bytów zamieszkujących antropocen – niejednoznacznych, tajemniczych i wymykających się sprawdzonym kategoriom. Trzeci mrok przyjmuje postać anarchistycznej zabawy, w której porzucamy konieczność kontroli nad innymi i rezygnujemy z oczywistych rozwiązań².

¹ Andrzej Marzec, *Antropocień. Filozofia i estetyka po końcu świata*, Warszawa 2021; Timothy Morton, *Mroczna ekologia. Ku logice przyszłego współistnienia*, przeł. Anna Barcz, Warszawa 2023.

² Andrzej Marzec, *Wspólnota spod ciemnej gwiazdy – wplątani w grząski ekologiczny półświat*, wstęp, w: Timothy Morton, op.cit., s. 43.

W obliczu niepewnej przyszłości sztuka staje się zarówno świadectwem, jak i schronieniem. Wystawa „Sztuka dla końca świata” prezentuje wybór dzieł z kolekcji GaMA, które mierzą się z kryzysem rzeczywistości, relacji i tożsamości. Ukazują one różnorodne strategie oporu: od ironii i buntu przez melancholię po próbę uzdrowienia relacji człowieka z naturą i samym sobą. W tej perspektywie koniec świata nie jawi się jako ostateczna katastrofa, lecz jako moment przejścia, punkt zwrotny, po którym może narodzić się nowa wrażliwość. Wystawa tworzy wizualny esej o współczesności balansującej między rozpadem a nadzieją. Obrazy, rzeźby i filmy zgromadzone w przestrzeni ekspozycji badają kondycję człowieka w epoce przesyty, przemocy i zmian klimatycznych. Najstarsza pokazywana na wystawie praca to asamblaż Jarosława Kozłowskiego *Nieobecny* z 1970 roku. Może on być odczytywany jako akt sprzeciwu artysty przyjmujący formę wypisania się ze świata sztuki, ale także odmowy udziału w życiu społeczeństwa, którego bezmyślne działania prowadzą do katastrofy. Podobny wydźwięk ma wideo Leszka Knaflewskiego *Stoisz na moim miejscu*, w którym artysta gasi światło żarówki za pomocą kija golfowego. To symboliczne pożegnanie – także z własnymi pracami, których tytuły pojawiają się pomiędzy ujęciami. Jak gdyby Knaflewski przeczuwał swoje przedwczesne odejście i mówił: „ostatni gasi światło, zostanie po mnie pusta, ciemna przestrzeń”. Rzeźby Moniki Sosnowskiej *Beton* to zastygłe w bezruchu pająki, okruchy pozostałe po naszej cywilizacji stali i betonu. Ich powyginane, zdeformowane formy przypominają fragmenty modernistycznych konstrukcji, które utraciły swoją pierwotną logikę i funkcjonalność. W ten sposób artystka komentuje kruchość modernistycznych utopii i przekonania, że czysta forma i racjonalna struktura mogą wykreować trwały, uporządkowany świat. Stworzona przez Przemysława Branasę postać ludzka, *Colosus*, jest pusta w środku: składa się wyłącznie z kartonów po ubraniach luksusowych firm. To przemysł odzieżowy jest jednym z głównych motorów napędowych ekologicznej apokalipsy. Komentarzem do tekturowego pomnika może być przedstawiający świński łeb obraz Radka Szlagi pod znamienym tytułem *Kill Your Idol*. W swoim ironicznym filmie *Public Displays of Affection*, ukazującym ćwiczenia policji w małym prywatnym mieszkaniu, Liliana Zeic zwraca uwagę na strach i zagrożenie wywołane przez instytucje państwa policyjnego, które wpuszczamy do naszych domów. Niepokojące, neurotyczne malarstwo Karoliny Jabłońskiej, Martyny Czech i Marty Bystron pokazuje wizję świata nieoswojonego, groźnego i tajemniczego, w którym trudno odróżnić marzenia senne od rzeczywistości. Ich prace pulsują emocjami, ujawniając wewnętrzne napięcia, lęki i niepewność. Z kolei rzeźba Tomasza Mroza, stworzona podczas epidemii COVID-19, jest karykaturalnym obrazem bezradności człowieka, przedstawionego tu z głową przygniecioną w symboliczny, ale i groteskowy sposób różnego rodzaju ciężarami. Praca Mroza może być też interpretowana jako parodia kontemplacji na łonie natury, w której dążenie do duchowej doskonałości zmienia się w depresyjną wizję odrętwienia i opresji³.

Morton w swoich książkach, m.in. *Hyperobjects: Philosophy and Ecology after the End of the World* oraz *Being Ecological*, rozwija koncepcję hiperobiektów: fenomenów „rozsianych w czasie i przestrzeni”, niewidzialnych lub częściowo umykających ludzkiej percepcji, a mimo to mających ogromne oddziaływanie. Zalicza do nich globalne ocieplenie, plastik w oceanie czy radioaktywność. Autor proponuje model ontologii, w którym klasyczne rozróżnienie na podmiot (człowieka) i obiekt (świat) zostaje zakwestionowane – wszystkie byty (ludzkie i nie-ludzkie) są równoprawnymi obiektami i mogą na siebie wzajemnie oddziaływać, a to oznacza konieczność przededefiniowania etyki, postrzegania i praktyki artystycznej. Według Mortona sztuka pozwala wyczuwać lub wizualizować te ogromne systemy i nie-ludzkie podmioty, które działają poza naszą typową percepcją – czyli wspomniane hiperobiekty. Wystawa wskazuje, że „koniec świata” to nie tylko katastrofa, ale też erozja dotychczasowej rzeczywistości (którą traktowaliśmy jako stabilną podstawę), co wpisuje się w diagnozę Mortona, że jesteśmy już w świecie połudzkocentrycznym. Prace na wystawie mogą ujawniać obiekty, relacje, procesy, które przekraczają antropocentryczne ramy – tym samym sztuka staje się gestem „ekologicznym” w sensie Mortonowskim: nie jako przedstawienie przyrody, ale jako bycie w relacji z nie-ludzkim. Tak właśnie postrzegać można praktyki artystyczne Piotra C. Kowalskiego prezentowane w cyklu *Nienawiszcz*, polegające na oddaniu tworzenia obrazów siłom natury, oraz projekt *Zoe-therapy* Diany Lelonek, w którym symbolizujące patriarchalną mądrość portrety filozofów zjadane są przez kolonie bakterii. *Zaburzenie horyzontalne* Jarosława Kozakiewicza ukazuje zetknięcie przeskalowanych

³ Anna Markowska, *Sztuka jako niedogodność, czyli jak wysadzić w powietrze kopułę wzniosłości*, „Czas Kultury” 12/2021, online: <https://czaskultury.pl/artukul/metakrytyka-sztuka-jako-niedogodnosc-czyli-jak-wysadzc-w-powietrze-kopule-wznioslosci/> (dostęp 8.01.2026).

struktur organicznych z porządkiem urbanistycznym poznańskiego Starego Miasta. Kozakiewicz tworzy dynamiczny superorganizm, który rządzi się własnymi prawami i przejmuje kontrolę nad geometryczną siatką miejską. Obiekt duetu Inside Job (Ula Lucińska i Michał Knychaus) wpisuje się w estetykę postapokaliptyczną, ujmując ją jako przestrzeń refleksji nad współczesnymi napięciami społecznymi i egzystencjalnymi. Tytuł *Get Down, Get Down Little Henry Lee and Stay All Night with Me* to wers refrenu tradycyjnej angielskiej pieśni ludowej. Opowiada ona historię mężczyzny, który odrzuca dawną kochankę, a ta z zazdrości zabija go i ukrywa jego ciało. Najbardziej znana współczesna wersja tej mrocznej ballady to wykonanie Nicka Cave'a i P.J. Harvey „Henry Lee” z albumu *Murder Ballads* (1996). *Laurka dla Ossowieckiego* Dominiki Olszowy czerpie z estetyki telewizyjnych wrózek, które w przemysłny sposób wyciągają pieniądze od naiwnych widzów, przepowiadając im pożądane wizje przyszłości. Zjawisko to jest symptomem osuwania się współczesnego społeczeństwa w nowe, post-technologiczne średniowiecze, w którym nie liczą się już racjonalne wybory, lecz wyłącznie emocje i przecucia.

Marzec we wspomnianej książce *Antropocień* tytułowym terminem określa epokę, w której człowiek przestał być jedynym centrum znaczenia i działania. Podkreśla, że antropocień to nie tylko problem geologiczny czy klimatyczny, lecz również filozoficzny i estetyczny: sztuka, kultura i myślenie muszą uwzględniać „po-człowieka”, wielogatunkowość, koegzystencję z innymi formami bytu, relacyjność i odpowiedzialność. „Sztuka dla końca świata” proponuje dekonstrukcję antropocentrycznego spojrzenia – sztuka przemieszcza się ku temu, co „po człowieku”, albo ku współlistnieniu człowieka z nie-człowiekiem. Tytułowy „koniec świata” można rozumieć jako kres pewnego sposobu bycia człowieka dominującego, a początek innego porządku, w którym istota ludzka jest jednym z wielu podmiotowych aktorów, a nie jedynym gospodarzem.

Wystawa zachęca także do zadania pytania, jakie formy sztuki są adekwatne do czasu, w którym żyjemy – końca pewnej epoki i początku innej? Nakręcony w 1979 roku film Izabelli Gustowskiej jest spontanicznym manifestem siostrzanej podwójności bliźniaczek. To obraz intuicyjnej, bezsłownej komunikacji, który pokazuje możliwość relacji opartych na ciekawości i zaufaniu. Powstały ponad czterdzieści lat później wideoklip *Siory* Oli Winnickiej także odwołuje się do idei siostrzeństwa, tym razem w szerszym miejskim kręgu. W obu pracach niezwykle ważna jest choreografia postaci, które swoje uczucia wyrażają poprzez odmienne gesty i ruchy. Domykające ekspozycję wideo *Rozbiór Szkoły Prawa* Marysi Lewandowskiej jest szukaniem głosu nadziei w pustych salach poznańskiego Collegium Iuridicum. Być może sformułowana wiele lat temu przez Czesława Znamierowskiego teoria życzliwości jest jednym z rozwiązań, które pozwolą złagodzić skutki piętrzących się kryzysów. Znamierowski uznawał, że człowiek jest istotą społeczną, a podstawą moralności powinna być życzliwość, rozumiana nie jako emocjonalna sympatia, lecz jako świadoma i trwała postawa dążenia do dobra innych oraz unikania wyrządzania im szkody. Życzliwość tworzy fundament współżycia społecznego, umożliwiając harmonijne funkcjonowanie wspólnoty. Normy moralne mają sens jedynie w kontekście relacji międzyludzkich i służą utrzymaniu powszechnego ładu. Znamierowski dążył do stworzenia naukowej etyki, wolnej od założeń religijnych, opartej na rozumie i doświadczeniu społecznym.

Na pytanie, jaka może być – jaka powinna być – sztuka dla końca świata, można odpowiedzieć przewrotnie za Jerzym Ludwińskim: „może być każda”. Sztuka dla końca świata, a może na końcu świata... ma potencjał wyzwolenia się z ograniczeń narzuconych między innymi przez antropocentryczny sposób postrzegania. Nie musi zakładać jednoznacznej, utrwalonej interpretacji dzieła, może stawiać na to, co nieokreślone i nieuchwytne. Prace wystawiane w galerii nie poddają się pełnemu odczytaniu, zawsze pozostawiają przestrzeń do domysłu i emocji, do indywidualnej interpretacji. Wystawa zatem nie udziela ostatecznej odpowiedzi, lecz zachęca do wielowymiarowego i empatycznego spojrzenia.

Marek Wasilewski

PRACE NA WYSTAWIE:

1. Przemysław Branas, Gucci, Louis Vuitton, Prada, Nike, Adidas, Acne, Bottega Veneta, Balenciaga, Miu Miu, Dior, Hermès Paris... (Colosus), 2018, obiekt unikatowy: kartony po odzieży znalezione na śmietnikach oraz ulicach Florencji, taśma klejąca brązowa, postument z pudeł po bananach z Biedronki, wys. ok. 220 cm

Praca powstała w rezultacie rezydencji artystycznej w ramach programu fundacji Deutsche Bank w Villi Romana we Florencji. Od artysty: „Praca ta pośrednio jest efektem mojego jeżdżenia na rowerze po florenckich ulicach i kolekcjonowania ekskluzywnych pudeł. Ma formę kolosa z przeskalowanymi częściami ciała: duża głowa, ogromny penis. Tekturowa rzeźba jest efektem obserwacji mnóstwa pomników florenckich i reprezentuje konsumpcję wymieszaną ze sztuką. Tytuł składa się z nazw wszystkich marek pudełek, jakich użyłem”.

Przemysław Branas, ur. 1987, artysta wizualny, performer, autor instalacji, twórca wideo i obiektów. W latach 2009–2011 odbywał studia licencjackie, a następnie magisterskie w Pracowni Sztuki Performance w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W 2013 roku został studentem Interdyscyplinarnych Studiów Doktoranckich Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Jest laureatem drugiej nagrody w konkursie *Spojrzenia 2017* organizowanym przez Deutsche Bank Polska S.A. oraz Zachętę – Narodową Galerię Sztuki. W 2013 roku był stypendystą Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a w 2015 roku został laureatem nagrody Fundacji Grey House Szara Kamienica. Był rezydentem Meet Factory w Pradze (2016), Sesama w Yogyakarta (2017) oraz Terra Foundation for American Art w Giverny (2017).

POZNAŃ WSPIERA – Wspieramy artystów! Budujemy kolekcję! Zainicjowana przez poznańskich radnych akcja Poznań Wspiera miała na celu wsparcie artystów, którzy z powodu pandemii COVID-19 znaleźli się w trudnej sytuacji ekonomicznej, poprzez zakupy wartościowych dzieł do miejskiej kolekcji sztuki. W 2021 roku zorganizowana została 2. edycja.

2. Inside Job (Ula Lucińska, Michał Knychaus), Get Down, Get Down, Little Henry Lee and Stay All Night with Me, 2019, obiekt: stal, aluminium, cyfrowy druk na jedwabiu, kable elektryczne, stalowy system montażowy, neon, 140 x 76 x 20 cm

Praca *Get Down, Get Down, Little Henry Lee and Stay All Night with Me* przygotowana została na wystawę zbiorową „Ściany mają uszy” w Trafostacji Sztuki w Szczecinie. Ponadto pokazywana była podczas wystawy „Cała Polska” w BWA Wrocław oraz w Gdańskiej Galerii Miejskiej. Od artystów: „Większość naszych aktualnych realizacji jest ukierunkowana na spekulatywne scenariusze przyszłości – w tym te niepewne, wyobrażone i fantastyczne. Obszary nieznane i »luki« w pozornie stabilnej rzeczywistości są punktami wyjścia wielu naszych projektów. Praca w swojej formie odwołuje się do abstrakcyjnego portalu. W ornamentальной, metalowej ramie znajduje się jedwabna membrana, która emitując łagodne światło, stanowi rodzaj symbolicznego, wyobrażonego przejścia do równoległego świata. Ten nie musi oznaczać odległych, fantastycznych rejonów, ale ujawniać może podskórne, ukryte podteksty rzeczywistości”.

Ula Lucińska (ur. 1992) i **Michał Knychaus** (ur. 1987) pracują razem jako duet Inside Job, którego praktyka artystyczna opiera się na realizowaniu interdyscyplinarnych projektów wykorzystujących różnorodne media i materiały. W centrum ich zainteresowania znajduje się proces konstruowania tożsamości oraz relacje pomiędzy człowiekiem, naturą i technologią. Ich realizacje to często wielowątkowe, immersyjne środowiska odwołujące się do futurystycznych i postkatastroficznych scenariuszy. Artyści są finalistami międzynarodowego konkursu Artagon IV w Paryżu w 2018 roku oraz laureatami nagrody Santander Universidades w 2016. W 2018 roku za wspólny projekt dyplomowy otrzymali nagrody magazynów „SZUM” oraz „Czas Kultury”. Swoje prace pokazywali podczas rezydencji artystycznych (Residency Gurzelen, Biel/Bienne, Szwajcaria; DriveDrive, Nikozja, Cypr; Kulturfabrik, Burgdorf, Szwajcaria), wystaw indywidualnych (m.in. Galeria SKALA, Poznań; Hot Wheels Projects, Ateny, Grecja) i zbiorowych (m.in. WallRiss, Fryburg, Szwajcaria; Sattlekammer, Berno, Szwajcaria; Athens Digital Arts Festival, Ateny, Grecja; Galeria DuflonRacz, Berno, Szwajcaria; Ostrale Biennale of Contemporary Arts, Drezno, Niemcy; Musara Mix Festival, Jerozolima, Izrael; New Waves, Museum of Contemporary Arts, Virginia, USA; Callegenera Festival, Monterrey, Meksyk).

POZNAŃ WSPIERA – Wspieramy artystów! Budujemy kolekcję! Zainicjowana przez poznańskich radnych akcja Poznań Wspiera miała na celu wsparcie artystów, którzy z powodu pandemii COVID-19 znaleźli się w trudnej sytuacji ekonomicznej, poprzez zakupy wartościowych dzieł do miejskiej kolekcji sztuki. W 2021 roku zorganizowana została 2. edycja.

3. Jarosław Kozakiewicz, *Zaburzenie horyzontalne*, 2021, obiekt, wymiary nieregularne

Zaburzenie horyzontalne unaocznia – na przykładzie tworzonej przez wieki historycznej tkanki urbanistycznej centrum Poznania – zaburzenie, jakim jest tworzenie przez ludzi coraz bardziej rozbudowanych i eliminujących pozaludzkie życie struktur miejskich. Dzięki zmianie perspektywy, która właśnie się dokonuje i określana bywa mianem „zwrotu pozaludzkiego”, rozumiemy, że ludzie od zawsze ewoluowali i współpracowali z innymi istotami na Ziemi (od mikrobów po ssaki). W *Zaburzeniu horyzontalnym* metaforyzowane są odczucia związane z byciem ludźmi w pozaludzkim świecie, a także zadawane są pytania o miejsce struktury miasta w szeroko pojętej infrastrukturze życia. Infrastruktury, te ludzkie i nie-ludzkie, są zarówno trwałe, jak i kruche, ukryte i widoczne, ale zawsze obecne i solidnie osadzone we wspólnym świecie.

Praca Jarosława Kozakiewicza pokazywana była w Galerii Miejskiej Arsenał na wystawie „Refugia. Strzeż (się) tych miejsc” (2021).

Jarosław Kozakiewicz, ur. 1961, artysta wizualny, rzeźbiarz, autor projektów architektonicznych postrzeganych jako instrumenty krytyki architektury i urbanistyki. Nierzadko określany mianem wizjonera. W latach 1981–1985 studiował na Wydziale Rzeźby ASP w Warszawie. Od 1985 do 1988 roku uczył się w The Cooper Union for the Advancement of Science and Art w Nowym Jorku. W 2015 został odznaczony Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Laureat licznych nagród. Profesor warszawskiej ASP. Niektóre prace artysty nagrodzone zostały w prestiżowych konkursach architektonicznych, m.in. na projekt Centrum Sztuki Współczesnej w Toruniu (2004) i Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie (2007). W 2005 roku projekt Kozakiewicza wygrał międzynarodowy konkurs na Park Pojednania w pobliżu Muzeum Auschwitz-Birkenau, a w 2007 roku ukończono jego *Projekt Mars*, wielohektarową rzeźbę ziemną, przekształcającą krajobraz w miejscu kopalni węgla brunatnego wokół jeziora Baerwalde w Niemczech. Inne projekty to propozycje, często utopijne, rozwiązań ekologicznych lub symbolicznych w zakresie planowania przestrzennego (*Transfer*, 2006) lub architektury (*Oxygen Towers*, 2005). W 2006 roku Kozakiewicz reprezentował Polskę podczas Międzynarodowej Wystawy Architektury w Wenecji.

4. Diana Lelonek, prace z cyklu *Zoe-therapy*, 2015, 5 obiektów, 20 × 30 × 2,5 cm

Cykl *Zoe-therapy* (*Zoe-terapia*) powstawał w latach 2015–2017. Po raz pierwszy pokazywany był w ramach *Project Room* w Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie w 2015 roku, a dwa lata później w Rodriguez Gallery w Poznaniu. Prace ukazują nieustanny proces rozkładu, któremu poddawane są dzieła europejskiej cywilizacji, jak i portrety wielkich myślicieli. Artystka wykorzystuje kolonie mikroorganizmów: grzybów i bakterii, które porastają wizerunki zapożyczone z *Historii filozofii* Władysława Tatarkiewicza. W zamierzeniu autorki działanie to stanowi sprzeciw wobec antropocentrycznego postrzegania świata.

Diana Lelonek, ur. 1988, artystka i aktywistka. W 2014 roku ukończyła fotografię na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu, a w 2019 roku interdyscyplinarne studia doktoranckie na tej samej uczelni. Brała udział w wymianie studenckiej z Shanghai Normal University. Jest członkinią międzynarodowego ruchu Strajk dla Ziemi (Earth Strike), którego celem jest przekonanie państw i korporacji do „podjęcia zdecydowanych działań na rzecz ograniczenia antropogenicznych emisji gazów cieplarnianych oraz zaprzestania niszczenia dzikiej przyrody”. W ramach działalności grupy m.in. organizuje protesty. W 2018 roku wzięła udział w pierwszym w Polsce Obozie dla Klimatu. Jednym z najbardziej rozpoznawalnych projektów Lelonek jest powołany w 2016 roku Instytut dla Żywych Rzeczy (Center for Living Things), będący jej projektem doktorskim. Artystka kolekcjonuje i prezentuje w nim „śmięciorośliny” – obiekty znalezione na pograniczu kultury i natury, np. na dzikich wysypiskach, przeniesione następnie do galerii jako obiekty ready made. Artystka została nagrodzona Paszportem „Polityki” za 2018 rok w kategorii sztuki wizualne.

5. Tomasz Mróz, *bez tytułu*, 2021, rzeźba: silikon, polimer, akryl, konstrukcja metalowa, 150 × 60 × 40 cm

Praca złożona jest z kilku elementów: wyrzeźbionej męskiej głowy, wyrastającej bezpośrednio ze stóp, oraz wystającego z głowy krzyża, na którym umieszczone zostały silikonowe robaki. Parę z nich leży obok na podłodze. W 2021 roku na wystawie indywidualnej artysty w Galerii Sztuki Współczesnej w Opolu dzieło było prezentowane w widocznej z ulicy witrynie, wywołując skandal ze względu na obsceniczne skojarzenia. Prasa ironizowała: „Rzeźba, której główny element stanowi krzyż obwieszony przedmiotami przypominającymi »robaki lub genitalia« pojawiła się na wystawie. Ma ona pobudzać do refleksji na temat pandemii”. Kurator wystawy Łukasz Kropiowski pisał: „Głowostóp tkwi uwięziony w krainie pod łopianem. Nigdzie się nie wybiera i wybrać się nie może, nie tylko z powodu swojej mało mobilnej anatomii, ale też ze względu na okoliczność dociskania czerepu do ziemi kamieniem. (...) Obcowanie z naturą czy obecne tu symbole

duchowości, a może nawet wiedzy tajemnej, wyzute zostają z pierwotnego sensu dążenia do duchowej doskonałości, zamieniając się w wizję męczącego odrętwienia i opresji. Trudno tylko rozstrzygnąć, czy to wszystko wrażenia artysty z życia w lockdownie, czy po prostu odczucia polskiej rzeczywistości ostatnich lat...”.

Tomasz Mróz, ur. 1979, mieszka i pracuje w Warszawie. Absolwent poznańskiej ASP (dzisiaj UAP). Współtworzył grupę artystyczną Penerstwo. Jego prace były prezentowane m.in. na wystawach: „Crimestory”, CSW Znaki Czasu w Toruniu (2014); „Bóg się mam nie pomylił”, Gdańska Galeria Miejska (2013); „Skonstrum Ewolucje”, Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego w Warszawie (2012); „Happiness Is a Warm Gun”, Rizzordi Art Foundation w Petersburgu (2012); „Arbeitsdisziplin. Duch sztuki poznańskiej około 2012”, Galeria Miejska Arsenal w Poznaniu (2012); „Coming Soon”, Temporary Gallery w Kolonii (2011); „E.Y.M/ B.B”, Platán Galéria w Budapeszcie (2011); „SAMOZŁO III COME BACK or kulka w łeb for myself”, Galeria Arsenal w Białymstoku (2008); „OMMMMMM...”, BWA w Zielonej Górze (2008); „Establishment (jako źródło cierpień)”, CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie (2008).

POZNAŃ WSPIERA – Wspieramy artystów! Budujemy kolekcję! Zainicjowana przez poznańskich radnych akcja Poznań Wspiera miała na celu wsparcie artystów, którzy z powodu pandemii COVID-19 znaleźli się w trudnej sytuacji ekonomicznej, poprzez zakupy wartościowych dzieł do miejskiej kolekcji sztuki. W 2021 roku zorganizowana została 2. edycja.

6. Monika Sosnowska, *Beton*, 2021, 2 obiekty, rzeźba: pręt zbrojeniowy i beton, 85 x 112 x 82 cm, 90 x 93 x 88 cm

Prace Moniki Sosnowskiej *Beton* zostały zakupione przez Galerię Miejską Arsenal dzięki dotacji z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Stanowią one istotne elementy kolekcji, której idea jest tworzenie zbioru reprezentującego sztukę współczesną poprzez dzieła twórców związanych z Poznaniem.

Rzeźby *Beton* są reprezentatywne dla głównego nurtu twórczości artystki, która kojarzona jest z dekonstrukcją utopii architektury modernistycznej. Refleksja Sosnowskiej doskonale wpisuje się także w historię i klimat modernistycznej architektury Galerii Miejskiej Arsenal. Prace artystki bardzo często odnoszą się do zagadnień związanych z problematyką przestrzeni urbanistycznej, utopii i antyutopii miasta, codzienności, krytycznej refleksji o nowoczesności, dziedzictwa blokowisk, analizy absurdów socjmodernizmu.

Monika Sosnowska, ur. 1972, jest wybitną artystką sztuk wizualnych. Tworzy instalacje przestrzenne i architektoniczne oraz rzeźby. Od 1992 do 1993 roku studiowała w Schola Posnaniensis (Prywatna Akademia Sztuki), w latach 1993–1998 na Wydziale Malarstwa poznańskiej ASP, pod kierunkiem profesora Jarosława Kozłowskiego, a od 1999 do 2000 roku w Rijksakademie van Beeldende Kunsten w Amsterdamie (studia podyplomowe). W 2003 roku została uhonorowana w Bazylei prestiżową nagrodą Balaise Art Prize, w tym samym roku otrzymała Paszport „Polityki” w dziedzinie sztuk wizualnych. Jest laureatką stypendium Fundacji Scheringa (2004) w Kuenstlerhaus Bethanien w Berlinie. W roku 2007 reprezentowała Polskę na 52. Biennale w Wenecji. W Galerii Miejskiej Arsenal wystawiała w 2001 roku.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego. W ramach programu *Narodowa kolekcja sztuki współczesnej 2022*.

7. Radek Szlaga, *Kill Your Idol*, 2010, olej na płótnie, 100 x 120 cm

Radek Szlaga namalował obraz *Kill Your Idol*, będąc od trzech lat jednym z członków grupy artystycznej Penerstwo, której prace gromadzimy w kolekcji Galerii Miejskiej Arsenal. Płótno to można uznać za typowe dla ówczesnego stylu twórczego Szlagi oraz tendencji estetycznych dominujących w Penerstwie – stanowi ono połączenie brutalizmu i przewrotnej refleksji nad tym, czym jest współczesne medium malarskie. Praca była pokazywana m.in. na indywidualnej wystawie „Iconoclasm” w Galerii White Space w Pekinie.

Radek Szlaga, ur. 1979, artysta malarz, grafik, rysownik, twórca instalacji. Studiował w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze (2000) oraz w Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu (2000–2005; obecnie UAP). W 2004 roku przebywał na semestralnym stypendium w Akademii výtvarných umění w Pradze (AVU). Dyplom z wyróżnieniem uzyskał w pracowni malarstwa prof. Jerzego Kałuckiego. W 2007 roku został laureatem Nagrody Artystycznej Miasta Poznania, a także współzałożycielem grupy artystycznej Penerstwo. Wykładał na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. Artysta używa zdrobniałej formy swojego imienia – Radek lub RDK. Przemysław Strożek pisał: „Poruszając się w obrębie niewygodnych tematów uprzedzeń,

stereotypizacji i stygmatyzacji, Szlaga przekracza granice, wykorzystując charakterystyczną dla siebie strategię subwersji w celu rozpoznania problemów tożsamości i przynależności. Dlatego też ironia jest niezwykle ważnym kluczem interpretacyjnym jego twórczości”.

8. Piotr C. Kowalski, *Nienawiszcz I*, 2021, obraz na płótnie, sześć modułów, każdy o wymiarach 205 x 60 cm

Wypowiedź artysty umieszczona przy pracy w trakcie wystawy „Refugia. Strzeż (się) tych miejsc” w Galerii Miejskiej Arsenał (2021): „Od dłuższego czasu pracuję bezpośrednio w naturze i z naturą. Natura jest nie tylko inspiracją dla moich prac – jest także ich budulcem. Moją pracownią jest zawsze to miejsce w naturze, pod gołym niebem, gdzie akurat tworzę albo gdzie obrazy tworzą się same. Obraz *Nienawiszcz I* powstawał przez cały rok: od 3 września 2019 do 2 września 2020. Do bobrowego stawu w Nienawiszczu wstawiłem blejtram z zagruntowanym na białą płótnem formatu 205 x 360 cm. Po roku wyjęty/wyłowiony został gotowy obraz ze znaczącymi wyraźnymi poziomami wody, której znacznie ubyło. Obrazu niczym nie utrwaliałem i nie werniksowałem, aby nie zniknął zapach rocznego przebywania w wodzie, mule i szlamie. Był on świadkiem tego, co się działo w stawie przez cały rok. Temu obrazowi ani nie pomagałem, ani nie przeszkadzałem”.

Piotr C. Kowalski, ur. 1951, studiował na Wydziale Malarstwa PWSSP w Poznaniu (obecnie UAP) w latach 1973–1978. W latach 1993–1999 był dziekanem Wydziału Wychowania Plastycznego (od 1995 roku Wydział Edukacji Artystycznej) PWSSP, a potem Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. W latach 1981–2001 był członkiem Senatu Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. Prowadził Pracownię Malarstwa na macierzystej uczelni. Mieszka i pracuje w Poznaniu i Nienawiszczu. Jest autorem realizowanych bezpośrednio w naturze cykli obrazów pt. *ŻYWA NATURA*, m.in.: obrazów smacznych i niesmacznych; obrazów przejściowych, przejezdnych i przelotnych; obrazów granicznych, przygranicznych i zagranicznych; obrazów grzecznych i grzesznych, czyli niegrzecznych; obrazów malowanych w pełnym słońcu, w cieniu, bez cienia i bez cienia wątpliwości; obrazów skończonych i nieskończonych; obrazów malowanych w schroniskach, na szlaku i takich, które szlag by trafił; obrazów malowanych na wysokim i na niskim poziomie (Giewont i kopalnia miedzi w Lubinie)... Prace artysty znajdują się w wielu kolekcjach, m.in. Muzeum Narodowego w Poznaniu; Zachęty – Narodowej Galerii Sztuki w Warszawie; Drents Museum w Assen (Holandia); Galerii Miejskiej Arsenał w Poznaniu; Galerii Bielskiej w Bielsku-Białej; szczecińskiej Zachęty Sztuki Współczesnej; Mazowieckiego Centrum Sztuki Współczesnej Elektrownia w Radomiu; Muzeum Sztuki w Łodzi oraz w zbiorach prywatnych w kraju i za granicą.

9. Jarosław Kozłowski, *Nieobecny*, 1970, asamblaż, technika własna, 121 x 200 cm

Asamblaż *Nieobecny* złożony jest z fragmentów dawnych obrazów artysty, na które nałożone zostało marszczące się białe płótno całkowicie zakrywające pracę malarską. Na płótnie artysta powiesił na sznurku tabliczkę z napisem: „NIEOBECCNY”. W latach 70. minionego wieku Kozłowski chętnie tworzył asambláže, kompozycje wykraczające poza dwa wymiary. Prace z tego okresu materializowały refleksję nad obecnością (seria *Obecny-Nieobecny*). Ujawniała się już wtedy konceptualna postawa artysty, który porzucił malarstwo na rzecz działań w przestrzeni symbolicznej, performansów i instalacji. *Nieobecny* miał być przed laty prezentowany w poznańskim BWA (obecnie Galeria Miejska Arsenał), ale jako zbyt awangardowy tuż przed wernisażem został usunięty z ekspozycji...

Jarosław Kozłowski, ur. 1945, jeden z najwybitniejszych polskich artystów współczesnych i najważniejszych przedstawicieli sztuki konceptualnej oraz sztuki pojęciowej w Polsce. W latach 1963–1969 studiował na Wydziale Malarstwa w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu, gdzie od 1967 roku prowadził zajęcia dydaktyczne w zakresie rysunku i malarstwa. W latach 1981–1987 był rektorem tej uczelni. Obecnie jest profesorem Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Uczył również w Statens Kunstakademi w Oslo (1992–1997); Rijksakademie van Beeldende Kunste w Amsterdamie (1996–2004); Academy Without Walls w Lusace (1999, 2001); na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (2005–2010). W latach 1979–2000 wykładał także na Concordia University w Montrealu; Goldsmiths University of London w Londynie; Academie Minerva w Groningen; Wimbledon College of Arts w Londynie; Middlessex University w Londynie; University of Reading w Reading; Hochschule für Bildende Künste w Hamburgu; Chelsea College of Arts w Londynie; Byam Shaw School of Art w Londynie; Det Kongelige Danske Kunstakademi w Kopenhadze; Glasgow School of Fine Art w Glasgow; Brno University of Technology, Faculty of Fine Arts w Brnie; Iceland Academy of Fine Art w Reykjavíku; Rutgers University w New Jersey. Tworzy instalacje, rysunki, obiekty, książki artystyczne, a także performanse. Swoją twórczość konsekwentnie traktuje jako obszar krytycznej i samokrytycznej analizy. Był inicjatorem międzynarodowej sieci artystycznej NET (1971), zaangażował się również w ruch artystyczny Fluxus. Od roku 1972 do 1990 prowadził Galerię Akumulatory 2 w Poznaniu, w której prezentował twórczość polskich i zagranicznych

artystów awangardowych. W latach 1991–1993 był kuratorem programu galerii i kolekcji Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, uzyskanych z dopłat ustanowionych w grach objętych monopolem państwa, zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.

10. Martyna Czech, *Osoczenie*, 2019, olej na płótnie, 75 × 100 cm

Praca Martyny Czech *Osoczenie* jest reprezentatywna dla wyrazistego stylu artystki, który od początku kariery stanowi jej wizytówkę. Czech używa specyficznej, przybrudzonej palety barw i niekonwencjonalnie konstruuje pole obrazowe. Przedstawiona ekspresyjnie postać sprawia wrażenie ofiary tortur, co wraz z zabiegami formalnymi buduje przygnębiającą, wręcz przytłaczającą atmosferę. Można powiedzieć, że malarka buduje intymny mikrokosmos ludzkich relacji opartych na negatywnych emocjach, przemocy i dominacji nad słabszą stroną. Opresyjne sytuacje, cierpienie i zagrożenie stanowią częsty temat jej prac.

Obraz pochodzi z kolekcji Sylwii Spurek i Marcina Anaszewicza i został przekazany w depozyt Galerii Miejskiej Arsenał w Poznaniu.

Martyna Czech, ur. 1990, malarka, która będąc jeszcze studentką ASP w Katowicach, otrzymała główną nagrodę na 42. Biennale Malarstwa „Bielska Jesień 2015”. Ma na swym koncie prestiżowe nagrody i liczne wystawy, a jej obrazy znajdują się w ważnych kolekcjach. Artystka często analizuje toksyczne relacje międzyludzkie. Czerpiąc z dziedzictwa nowego ekspresjonizmu, stworzyła swój własny rozpoznawalny styl. Interesują ją intensywne uczucia i skrajne przeżycia, którym na obrazach nadaje wyraziste formy.

11. Karolina Jabłońska, *Bijące się dziewczyny*, 2019–2022, olej na płótnie, 45 × 40 cm

Praca Karoliny Jabłońskiej *Bijące się dziewczyny* wpisuje się w lubianą i często stosowaną przez artystkę konwencję kreskówki lub komiksu. Dwie płasko malowane postacie kobiece uchwycone są w trakcie tytułowej bójki, o czym świadczyć może jedynie zaciśnięta pięść jednej z nich, bowiem dłoń drugiej delikatnie obejmuje przeciwniczkę. Sprzeczność ta sprawia, że tytuł brzmi przewrotnie. Brak twarzy pozwala widzieć w obrazie swego rodzaju alegorię. Odrealnieniu sytuacji sprzyja również niebieska kolorystyka. Pomimo wielu detali stroju czy biżuterii postacie nadal są bardziej znakami niż osobami. Wrażenie to pogłębia zastosowanie w kilku miejscach jasnych konturów odcinających sylwetki czy ubrania od tła.

Obraz pochodzi z kolekcji Sylwii Spurek i Marcina Anaszewicza i został przekazany w depozyt Galerii Miejskiej Arsenał w Poznaniu.

Karolina Jabłońska, ur. 1991, malarka i współtwórczyni grupy oraz galerii Potencja. Studiowała w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, gdzie w 2015 roku obroniła dyplom w pracowni Leszka Misiaka. Już podczas studiów główną bohaterką jej obrazów była kobieca postać o przypominających Jabłońską rysach twarzy. Artystka tworzy obrazy w konwencji groteski, podejmując dialog z dawnymi mistrzami, często cytując ich płótna w przetworzonej formie. Uczestniczyła w wielu wystawach. Mieszka i pracuje w Krakowie.

12. Marta Bystroń, *Ribbon*, 2017, akryl na płótnie, 80 × 100 cm

Obraz Marty Bystron *Ribbon* przedstawia trzy kobiety z tytułową czerwoną wstążką leżącą u ich stóp. Spółmalowania postaci kojarzyć się może ze stylistyką ilustracji książkowych, ale też z malarstwem francuskiego artysty Henriego Matisse’a. Ukazana na płótnie sytuacja jest niejasna, a sceneria tajemnicza, przez co kompozycja może intrygować czy wręcz hipnotyzować odbiorcę. Sugeruje ona tajemny rytuał odprawiany w mrocznym baśniowym świecie. Odbiorca staje się poniekąd kimś, kto podgląda spotkanie trzech postaci, z których najważniejszą jest bierna kobieta znajdująca się w centrum – dotykana przez dwie pozostałe, zdające się służyć jej lub ją adorować. Praca Bystron oprócz intrygującej atmosfery zwraca uwagę niezaprzeczalnymi walorami estetycznymi, a zwłaszcza wyszukaną grą barw.

Marta Bystroń, ur. 1986, artystka wizualna. W 2016 uzyskała dyplom licencjacki na Wydziale Sztuki Mediów Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Tworzy obrazy, ilustracje oraz projekty graficzne (m.in. dla Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie, Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu, Wydawnictwa Requiem Records). W twórczości malarskiej symbolicznie przedstawia kobiety i dziewczęta, tworząc wokół nich baśniową atmosferę. Autorka niezależnych publikacji z ilustracjami: *Little sister*, *black.coffee.black.humor* i *Obrazek na dziś*.

Prace wideo:

13. Marysia Lewandowska, *Rozbiór Szkoły Prawa*, 2021, wideo, 19'56"

Praca Marysi Lewandowskiej jest kameralną, wyciszoną opowieścią z jedną narratorką, która w nostalgicznym nastroju prowadzi widza przez puste korytarze uczelni. Nieobecnym bohaterem jest Czesław Znamierowski (1888–1967), w latach 1945–1967 profesor filozofii w Katedrze Teorii Państwa i Prawa Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Profesor, pradiadek artystki, specyficznym rozumiał koncepcję etyki „jako zbiór zasad dobrego współżycia społecznego, dyktowanych przez życzliwość”. Artystka składa mu hołd swoim filmem, upominając się o zaniedbywane obecnie wartości. Przed zrealizowaniem filmu Lewandowska przeprowadziła rozległą kwerendę w archiwach rodzinnych oraz UAM.

Praca wyprodukowana przez Galerię Miejską Arsenał w Poznaniu.

Marysia Lewandowska, ur. 1955, artystka od 1985 roku mieszkająca w Londynie. Bada publiczną rolę archiwów, muzeów i wystaw, koncentrując się na brakujących głosach kobiet. Inicjuje projekty wykorzystujące własność innych osób, aby tworzyć nowe relacje między formami wiedzy a mieniem, pobudzając refleksję nad społeczną i niematerialną sferą publiczną. Jej projekty obejmują m.in. *How Public Is the Public Museum?* w Moderna Museet w Sztokholmie (2010); film *Triple C. Editing the Century* na Vienna Biennale w MAK (2015); *Re-Negotiation* w Artspace, Auckland (2015); *Property, Protest, Commons* w Asia Art Archive, Hongkong (2015); *Comment Is Free* w Institute of Modern Art, Brisbane (2016); *Millions Will Thank You* – upamiętniający 50-lecie nadania nazwy Hayward Gallery w Londynie (2017). *It's About Time* było projektem specjalnym kuratorowanym przez Ralpha Rugoffa dla Pawilonu Sztuk Stosowanych na 58. Biennale Sztuki w Wenecji. Twórczość Lewandowskiej była prezentowana m.in. w Tate Modern w Londynie, Moderna Museet w Sztokholmie, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Museu Tàpies w Barcelonie, Kunstwerke w Berlinie i Whitechapel Gallery w Londynie. Pełniła funkcję profesor sztuki w przestrzeni publicznej w Konstfack w Sztokholmie (2003–2013), Chinese University of Hong Kong (2014–2016) oraz ostatnio w Goldsmiths College w Londynie.

14. Leszek Knaflewski, *Stoisz na moim miejscu*, 2010, wideo, pętla

W wideo *Stoisz na moim miejscu* artysta kilka razy rozbija kijem golfowym świecącą żarówkę. Przed każdym z kolejnych swingów (zamachów typowych dla golfistów) na ekranie pojawia się tytuł jednej z jego prac. Świecącą żarówkę można uznać za metaforę idei, pomysłu, rozbłysku świadomości... Knaflewski symbolicznie niszczy idee będące jego dziełami. Istotnym elementem pracy jest gwałtowny odgłos roztrzaskiwanych żarówek nadający wideo szczególny złowrogi rytm.

Leszek Knaflewski (1960–2014) artysta sztuk wizualnych i wybitny pedagog. Urodził się i mieszkał w Poznaniu. Tworzył instalacje, obiekty, fotografie, rysunki, prace wideo i audioperformanse. Od lat 90. jego twórczość sytuowała się na pograniczu sztuk wizualnych i muzyki. Budował obiekty-instrumenty, takie jak np. *Trumna elektryczna*, na których grał i z których tworzył akustyczne instalacje przestrzenne. W latach 1980–1985 studiował w PWSSP (potem ASP, dziś Uniwersytet Artystyczny) w Poznaniu, gdzie uzyskał dyplom z malarstwa. Od 1983 do 1990 roku był członkiem grupy Koło Klipsa i współautorem wszystkich jej publicznych prezentacji. Współpracował z wieloma formacjami muzycznymi: Rasa, Sten, Socrealism, Art Sound Project, Drum Machina, Kot. Od 1990 roku zajmował się pracą dydaktyczną. Był profesorem na Wydziale Komunikacji Multimedialnej (kierunek intermedia) Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu oraz na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego. Jego wychowankami są tacy artyści, jak Wojciech Bąkowski, Piotr Bosacki i Konrad Smoleński. Artysta wystawiał w Polsce i za granicą.

15. Liliana Zeic, *Public Displays of Affection*, 2017, wideo, 6'40"

Wideo jest zapisem ćwiczeń policyjnych wykonywanych w prywatnym mieszkaniu. Specjalny oddział policji trenuje działania służące do kontrolowania (ochrony) zgromadzeń masowych, maszerując w niekończącej się pętli przez kuchnię, salon, pokój dziecięcy. *Public Displays of Affection* (publiczne okazywanie uczuć) to termin oznaczający akt fizycznej intymności realizowany na oczach innych ludzi. Liliana Zeic stwierdza: „Jedną z form wyrażania demokracji jest zgromadzenie publiczne, które pozwala ludziom w szczególny sposób komunikować się ze sobą i manifestować swoje poglądy. Wolność zgromadzeń jest zagwarantowana prawem konstytucyjnym. W pracy koncentruję się na fizyczności granic odnoszących się do tymczasowej legalności zgromadzenia, które wyznaczają linię demarkacyjną pomiędzy uczestnikami a oddziałami policji służącymi do ochrony zgromadzeń masowych. Te zsynchronizowane policyjne formacje są w ciągłym intymnym kontakcie ciała z ciałem, ich integralność zależy od trwałości skonstruowanych pomiędzy nimi połączeń, które muszą wyrażać się w ciągłym ruchu, zwrocie, działaniu. Ale bliskość i intymność mają strukturę wynikającą ściśle z funkcji formacji policyjnej”.

Liliana Zeic (dawniej Piskorska), ur. 1988, artystka wizualna, doktora sztuk pięknych. Absolwentka Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu, w 2011 roku studentka Uniwersytetu Warszawskiego. W 2017 roku obroniła pracę doktorską na toruńskim WSP (promotorka Elżbieta Jabłońska). Finalistka Forecast Forum w Haus der Kulturen der Welt 2017 w Berlinie. Laureatka nagrody publiczności w konkursie *Spojrzenia 2019: Nagroda Deutsche Bank*. Lauretka OP YOUNG 2020, w tym samym roku nominowana do nagrody WARTO. Jej prace znajdują się w kolekcjach prywatnych i publicznych (m.in. Zachęty – Narodowej Galerii Sztuki, Muzeum Współczesnego Wrocław). W swojej działalności artystycznej analizuje problematykę społeczną z perspektywy radykalnej wrażliwości zakorzenionej w praktyce i teorii feministyczno-queerowej. Skupia się na zależnościach pomiędzy państwem, tożsamością środkowoeuropejską a pozycją peryferyjnych tożsamości. Podejmuje temat queerowej lesbijskości i nieheteronormatywności. Działa intermedialnie, tworząc m.in. elementy instalacyjno-rzeźbiarskie, wideo i fotografie, pracuje z tekstem.

POZNAŃ WSPIERA – Wspieramy artystów! Budujemy kolekcję! Zainicjowana przez poznańskich radnych akcja Poznań Wspiera miała na celu wsparcie artystów, którzy z powodu pandemii COVID-19 znaleźli się w trudnej sytuacji ekonomicznej, poprzez zakupy wartościowych dzieł do miejskiej kolekcji sztuki. W 2021 roku zorganizowana została 2. edycja.

16. Dominika Olszowy, *Laurka dla Ossowieckiego*, 2012, trzykanałowa instalacja wideo, 11'47"

Laurka..., praca dyplomowa Dominiki Olszowy, to trzykanałowe wideo poświęcone przepowiedniom Stefana Ossowieckiego – żyjącego na przełomie XIX i XX wieku polskiego inżyniera zajmującego się zjawiskami paranormalnymi, w tym jasnowidztwem, a także bliskiego przyjaciela Józefa Piłsudskiego. W dolnym rogu kadru widoczna jest postać artystki ubranej w białą szatę. Podobnie do tłumaczy języka migowego przytacza ona zmiksowaną treść przepowiedni dotyczących Polski, zebranych od jasnowidzów i proroków z całego świata. Na pierwszy rzut oka wideo wygląda jak fragment programu Ezo TV. Na trzech ekranach rozpościera się panorama Kosmosu, którego bezkres skrojony jest na miarę popularnych wyobrażeń i gustów: na tle barwnych galaktyk i mgławic wirują mistycznie ciała niebieskie. Natchniony głos zapowiada wielkie kataklizmy i zmiany, znaki na niebie i ziemi, upadki narodów i chwałę naszego kraju. Stara polska mistyka romantyczna splata się z newage'ową egzaltacją. Olszowy zmierza poza granice pastiszu ku kosmicznym otchłanom, w których wśród gwiazd podstępnie ujawnia się ksenofobia i megalomania Polaków.

Dominika Olszowy, ur. 1988, artystka wizualna. W latach 2009–2012 studiowała na Wydziale Intermediów Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, a od 2012 do 2014 roku na Wydziale Sztuki Mediów Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W 2011 została finalistką konkursu Samsung Art Master. Laureatka Nagrody Specjalnej Fundacji Sztuki Polskiej ING wręczanej podczas Warsaw Gallery Weekend (2018) oraz nagrody *Spojrzenia* przyznawanej przez Fundację Deutsche Bank (2019). Artystka realizuje prace na pograniczu różnych mediów, wykorzystując między innymi wideo, performans, rzeźbę, instalację i scenografię. Tworzy efemeryczną Galerię Sandra. Współtworzyła radykalną grupę hiphopową Cipedrapskuad. Jest członkinią i współzałożycielką gangu motorowerowego Horsefuckers M.C.

POZNAŃ WSPIERA – Wspieramy artystów! Budujemy kolekcję! Zainicjowana przez poznańskich radnych akcja Poznań Wspiera miała na celu wsparcie artystów, którzy z powodu pandemii COVID-19 znaleźli się w trudnej sytuacji ekonomicznej, poprzez zakupy wartościowych dzieł do miejskiej kolekcji sztuki. W 2021 roku zorganizowana została 2. edycja.

17. Izabella Gustowska, *Względne cechy podobieństwa. Wichna i Hanka*, 1980, transfer cyfrowy, film 16 mm

Izabella Gustowska rozpoczęła pracę nad cyklem *Względne cechy podobieństwa* w 1979 roku. Była wówczas zafascynowana ideą względności podobieństw, problematyką kopii i oryginału, sobowtórów i bliźniaków. Twórczo badała zagadnienia bliźniaczości zastępczej i bliźniaczości z wyboru. Sama również jest bliźniaczką, więc temat miał po części charakter autobiograficzny. Artystka zresztą przyznawała, że podjęcie tego tematu było poszukiwaniem tożsamości. Eksperymentowała z fotografią i dochodziła do budowania nowej, własnej formy rzeczywistości. Poszukiwała. Obserwowała zacieranie się granic między prawdą pierwotną, prawdą zapisaną fotograficznie i prawdą ostateczną, którą sama stwarzała jako artystka. Ten proces widoczny był we wspomnianym cyklu prac, analizującym w niezwykle, ekspresyjny sposób kwestie podobieństwa i bliźniaczości. „Prowadzona przeze mnie gra doprowadziła do przedziwnych konfiguracji, gdzie fakt staje się ulotny, fikcja przeplata się z rzeczywistością” – mówiła Gustowska. Przede wszystkim jednak broniła swoich niezależnych decyzji i własnej wyobraźni. W wyniku jej refleksji i eksperymentów formalnych powstały niepowtarzalne, hipnotyzujące wręcz prace, które na stałe weszły do kanonu przedstawień feministycznych, a krytyk

i historyk sztuki Paweł Leszkowicz napisał, że Gustowska stworzyła fundament dla współczesnej feministycznej historii sztuki w Polsce.

Prezentowane video jest zapisem performansu, w którym biorą udział dwie kobiety. Do cyklu należą również prace graficzne wykonane w technice auto-offsetu bądź mieszanej. Cykl *Względne cechy podobieństwa* należy do najważniejszych i najbardziej rozpoznawalnych dzieł Izabelli Gustowskiej.

Izabella Gustowska, od urodzenia (1948) związana z Poznaniem. Ukończyła tutejszą Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych (dziś Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu). Po dyplomie rozpoczęła pracę dydaktyczną na macierzystej uczelni, gdzie m.in. pełniła funkcję kierowniczkę IV Pracowni Rysunku, następnie Pracowni Działań Multimedialnych, a później Pracowni Działań Performatywnych i Filmowych. Połączając od roku 1979 dyplomy w jej pracowni obroniło blisko stu studentów, z których wielu to dziś wybitni i uznani w Polsce i na świecie artyści, a także cenieni pedagodzy nie tylko polskich uczelni oraz kuratorzy. W latach 1979–1991 prowadziła, a od 1991 do 1994 roku współprowadziła Galerię ON w Poznaniu. Gustowska w swoich pracach sięga po różne media: tworzy obiekty malarskie, grafiki, fotografie, instalacje wideo, wideoperformanse, film. W roku 1984 otrzymała nagrodę Birgit Skiold Memorial Prize na Eighth British International Print Biennale w Bradford za innowacyjność w grafice. Brała udział w 17. i 19. Białej de São Paulo (1983 i 1987), a także w The Sixth Triennale w Indiach, New Delhi (1986). W 1988 roku reprezentowała Polskę na XLIII Esposizione Internazionale d'Arte na Biennale w Wenecji. Rok później w pracowniach graficznych Uniwersytetu Alberta w Edmontonie stworzyła wielkoformatowe prace *Secret I, II, III*. Prace artystki znajdują się w kolekcjach w kraju i za granicą, np. Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Museum of Modern Art w Nowym Jorku czy w prywatnej kolekcji Grażyny Kulczyk skoncentrowanej na sztuce Europy Środkowo-Wschodniej w Muzeum Susch w Szwajcarii.

Galeria Miejska Arsenał w Poznaniu prezentowała dwie wystawy indywidualne Gustowskiej: „Sny” (1994) i „Płynąc raz jeszcze” (1997).

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, uzyskanych z dopłat ustanowionych w grach objętych monopolem państwa, zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.

18. Ola Winnicka, *Siory*, 2020, wideo, 6'42"

Praca Oli Winnickiej była prezentowana w 2020 roku w Galerii Miejskiej Arsenał w Poznaniu na wystawie „Magiczne zaangażowanie”. Teledysk nagrany przez zespół Siory, którego artystka jest współzałożycielką, współprodukowała Galeria na potrzeby wspomnianej wystawy. W folderze towarzyszącym „Magicznemu zaangażowaniu” można znaleźć krótką charakterystykę grupy: „Siory to romantyczny rewolucjonizm, Joanna d’Arc w nostalgicznym, miejsko-polsko-błotnym krajobrazie”. Najważniejszym przesłaniem teledysku jest idea siostrzeństwa jako siostrzanej solidarności. W choreografii opracowanej przez Dorotę Michalak ważna jest wyrazistość buntowniczych postaw tańczących dziewczyn, ich gesty pełne siły, wyrażające sprzeciw, ale i poczucie własnej wartości. Istotnym elementem clipu są również kostiumy projektu Marty Szypulskiej i Angeliny Jankowskiej.

Ola Winnicka – artystka multimedialna. Absolwentka Wydziału Grafiki Warsztatowej Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu (dzisiaj Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu). Zajmuje się ilustracją, malarstwem, rzeźbą, animacją oraz muzyką. Jest założycielką grupy Siory. Mieszka i pracuje w Poznaniu.

WYDARZENIA I OFERTA EDUKACYJNA TOWARZYSZĄCE WYSTAWIE:

- 16.01.2026 (piątek), godz. 18.00 – wernisaż
- 16.01.2026 (piątek), godz. 19.00 – koncert duetu Coals
- 17.01.2026 (sobota), godz. 12.00 – oprowadzanie kuratorskie
- 8.02.2026 (niedziela), godz. 11.00–12.30 – „Początek jest końcem, a koniec początkiem. Rysujemy po kolekcji”. Warsztaty rodzinne towarzyszące wystawie „Sztuka dla końca świata” dla dzieci w wieku od 6 do 9 lat z opiekunami. Prowadzenie: Joanna Tekla Woźniak z Galerii Miejskiej Arsenał w Poznaniu. Szczegóły i zapisy na stronie galeria-arsenal.pl
- PLAC ZABAW ARSENAŁ
20.01–27.03.2026 (wtorek – piątek), godz. 10.00–15.00
Warsztaty dla grup zorganizowanych, prowadzenie: edukatorki Galerii Arsenał w Białymstoku. Zapraszamy grupy od 5 do 20 osób. Prosimy o rezerwację terminów z kilkudniowym wyprzedzeniem. Cena biletu za udział w warsztatach: 10,00 zł od osoby. Dla posiadaczy BKDR lub KDR zniżka w wysokości 50% ceny biletu (5,00 zł). Szczegóły i zapisy na stronie galeria-arsenal.pl
- WY-TWÓRCY
3.02–01.03.2026 (wtorek – niedziela), godz. 10.00–17.00
Samoobsługowe koszyki dla rodzin i przyjaciół z zestawami kreatywnych zadań pogłębiających odbiór wystawy. Bez zapisów, bezpłatne.

NIEKTÓRE PRACE NA WYSTAWIE MOGĄ ZAWIERAĆ TREŚCI WRAŻLIWE I/LUB BODŹCE SENSORYCZNE

KOLOFON:

Kurator: Marek Wasilewski
Koordynacja: Urszula Dąbrowska
Identyfikacja wizualna wystawy: Katarzyna Stromska
Tłumaczenie na angielski: Anna Bergiel
Redakcja i korekta tekstów: Ewa Borowska, Marlena Zagórska
Realizacja wystawy: Maciej Zaniewski, Kacper Gorysz, Krzysztof Kazimierski, Michał Małeczek, Mateusz Smorczewski
Promocja: Gabriela Owdziej, Piotr Trypus
Edukacja: Katarzyna Kida, Justyna Kołodko-Bietkał, Ksymena Wojtkowska
Osoby opiekujące się wystawą: Maja MacKenzie, Krzysztof Kazimierski, Małgorzata Kopciowska, Tomasz Lelo, Mateusz Smorczewski

Organizator wystawy:

Galeria Arsenał w Białymstoku, ul. A. Mickiewicza 2, 15-222 Białystok, galeria-arsenal.pl
miejska instytucja kultury

G A L E R I A
Arsenal

Współorganizator:

Galeria Miejska Arsenał, Stary Rynek 6, 61-772 Poznań, arsenal.art.pl

GaMA Galeria Miejska Arsenał

POZnań*

MIEJSCE: Galeria Arsenał w Białymstoku, ul. A. Mickiewicza 2

WYSTAWA CZYNNA: wtorek–niedziela w godz. 10–18. Ostatnie wejście na wystawę o godz. 17.30

Bilet normalny 8 zł, ulgowy 4 zł. W czwartki wstęp wolny

Galeria honoruje Kartę Dużej Rodziny, Białostocką Kartę Dużej Rodziny oraz Kartę Aktywnego Seniora 60+
Szczegółowy cennik z wykazem zniżek dostępny na: <https://galeria-arsenal.pl/dla-zwiedzajacych>

Galeria Arsenał w Białymstoku oferuje wszystkim osobom uchodźczym bezpłatny wstęp na wystawy i wydarzenia
Галерея Арсенал у Білостоці пропонує всім біженцям безкоштовний вхід на виставки та заходи
Галерея Арсенал у Беластоку прапануе ўсім бежанцам бясплатны ўваход на выставы і мерапрыемствы
Arsenal Gallery in Białystok offers free entry to exhibitions and events to all refugee persons